

Saltdal kommune

– Folk e så bra

Kommuneplanens samfunnsdel

med arealstrategier 2019 - 2028

Forside: Lek i solen. Jente med blomst
Foto: Marie Louise Käck Olsen

Bakside: Reindriftsutøver på Saltfjellet
Foto: Trond Loge

Innhold

1.	Velkommen til Saltdal	4
2.	Nasjonale og regionale føringer	6
2.1.	Nasjonale føringer	6
2.2.	Fylkeskommunale føringer	6
2.3.	Regionale føringer	7
3.	Sentrale utviklingstrekk i kommunen	9
3.1.	Demografi og befolkningsutvikling	9
3.2.	Sysselsetting og infrastruktur	9
4.	Mål og Strategier	10
4.1.	Folk og bosetting	10
4.2.	Næringslivet	10
4.3.	Helse og levekår	12
5.	Arealstrategier	14

Naustene i Saksenvika
Foto: Mette Caroline Strøksnes

1. Velkommen til Saltdal

Alle kommuner skal utarbeide en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsplan og en arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi retninger og føringer for kommunens samlede utvikling i et langsiktig perspektiv. Planen skal gi et mobiliseringsløft, skape optimisme, stolthet og fremtidsstro samtidig som planen i seg selv er et sentralt styringsverktøy. Den skal legges til grunn for all virksomhet i kommunen og samtidig ivareta nasjonale og regionale føringer, krav og forventninger.

Med kommuneplanens samfunnsdel vil vi gi signaler til utviklingen av samfunnet og til kommunen som organisasjon. Planen gir et overordnet perspektiv og viser aktuelle mål og strategier som har betydning både for både private og offentlige interesser. Samfunnsplanen er førende for innsatsområdene i kommunens økonomiplaner og budsjett. Den skal følges opp i arealplanen og andre planer med konkrete prosjekter og tiltak.

Kommunens historiske arv, men også vår beliggenhet og posisjon som næringskommune, gir store muligheter for fremtidig vekst og utvikling.

Saltdal kommune er en viktig del av Salten - en nordlandsregion i spennende utvikling.

Saltdal har en stolt historie og er fra naturens side en god jord- og skogbruksbygd. Den unike furuskogen vi har var grunnlag for en båtbyggernæring. Den rike båtbyggertradisjonen utviklet seg så videre til et stort industrimiljø. Vi har også en tradisjon for hjelp og omsorg for vanskeligstilte. På Vensmoen ble det for over 100 år siden etablert et tuberkulosesanatorium som var i drift til midten av 60-tallet. De påfølgende 25 årene ble Vensmoen brukt som sentralinstitusjon for psykisk utviklingshemmede. I dag er området en viktig base for forskjellige helse- og omsorgsoppgaver for både offentlige og private.

Få klarer vel bedre å sette ord på nordnorske stemninger enn saltdalingen og visesangeren Trygve Hoff. Vi har derfor brukt sitater fra Trygve Hoffs viser til å uttrykke hvor vi vil med samfunnsutviklingen. Vårt slagord er tittelen på en av hans fineste tekster:

Folk e så bra

Folk skaper steder, holdninger og handlinger, og

Søstre på Blåfrostfestival
Foto: Mette Caroline Strøksnes

viser gjennom sitt engasjement at vi setter pris på hverandre. Stor dugnadsånd skaper utvikling, tilbud og samhold blant innbyggere. Gjennom historien har vi vist at vi har omsorg og bryr oss om hverandre. Samtidig vil vi gjerne bli flere for å bygge videre på det flotte samfunnet vårt. Det er derfor vi liker å si: Folk e så bra!

Dersom kommunen skal vokse må veksten være bærekraftig. Bare på den måten kan vi sammen bygge et mangfoldig og godt lokalsamfunn for fremtiden. Derfor har vi valgt visjonen:

Saltdal kommune skal være en fremsynt kommune for bedriftsetablering, bosetting og oppvekst - et bærekraftig Saltdal i vekst!

Kommunen har også egne verdier som sier hvordan folkevalgte og ansatte skal opptre:

Imøtekommende, løsningsfokusert og ansvarlig.

Verdiene betyr at vi skal utføre våre oppgaver på en etisk forsvarlig måte. Det skal være åpenhet og innsyn, slik at allmenheten kan gjøre seg kjent med Saltdal kommunes virksomhet. All informasjon som gis skal være korrekt og pålitelig.

2. Nasjonale og regionale føringer

Alle skal ha mulighet til å dekke sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Vi skal ha en utvikling med bærekraft som prinsipp og da må innsatsen rettes mot flere områder. Høsten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for bærekraftig utvikling frem mot 2030. Målene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. De gjelder for alle land og er et veikart for den globale innsatsen for en bærekraftig utvikling. Saltdal kommune som regional aktør må også ta hensyn til bærekraftsmålene.

Prinsippet er å se økologiske, økonomiske og sosiale bærekraft i sammenheng. Derfor må også en lokal samfunnsutvikling ta hensyn til globale, nasjonale og regionale føringer.

2.1 Nasjonale føringer

Hvert fjerde år legger regjeringen frem et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dokumentet er en formell del av plansystemet. Det skal bidra til at planleggingen i fylker og kommuner tar opp viktige utfordringer i samfunnsutviklingen og skal legges til grunn for nye kommunale planer.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal

planlegging fra mai 2019 legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen har bestemt at bærekraftmålene som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Dokumentet beskriver videre planlegging som verktøy for helhetlig utvikling, vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet, bærekraftig areal- og transportutvikling, byer og tettsteder der det er godt å bo og leve og statlige planretningslinjer og statlige planbestemmelser. Hvert av områdene er tydeliggjort med hva som er regjeringens forventninger til disse overskriftene.

2.2 Fylkeskommunale føringer

Fylkesplan for Nordland: «Mitt Nordland – mi framtid» 2013-2025 har tre målområder:

Livskvalitet – et aktivt og inkluderende samfunn

Alle i Nordland skal ha mulighet til å kunne utvikle sine evner, ferdigheter og interesser og innbyggerne skal ha gode levekår. Strategier for å følge opp dette er blant annet en god boligpolitikk, styrket barnehage, skoler og arbeidsplasser til helsefremmende arenaer og inkludere tilflyttere og innvandrere slik at de blir aktive samfunnsdeltakere.

Livskraftige lokalsamfunn og regioner

Et samfunn som preges av mangfold, entusiasme og kreativitet. Nordland skal bli attraktivt og det omfatter både fysiske, sosiale, kulturelle, økonomiske og andre ressursmessige faktorer. Det er et mål at Nordland skal ha attraktive og funksjonelle lokalsamfunn og regioner og at befolkningen skal ha tilgang til fleksible og robuste utdanningstilbud.

Verdiskaping og kompetanse

En visjon om et nyskapende Nordland hvor man kan omstille seg i takt med omgivelsene. Det er et mål om økt kompetanse og forsknings- og utviklingsaktivitet,

Gode venner. Jente med hest.
Foto: Robert Bentsen

og befolkningen i Nordland skal ha tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Nordland skal også ha et konkurransedyktig, innovativt og bærekraftig arbeids- og næringsliv.

2.3 Regionale føringer

Saltdal er en av del av Saltenregionen midt i Nordland og utgjør et felleskap med ni andre kommuner. Salten Regionråd har de siste valgperiodene utviklet en egen strategiplan som er knyttet til det regionale samarbeidet i Salten. Hovedmål for Saltenstrategiene 2016-2020 er «Vi skal skape verdier som bidrar til trivsel og velferd i Salten og nasjonalt, ved å være en attraktiv og konkurransekraftig region i vekst». De tre fokusområdene er:

Attraktive Salten – bygge merkevare og identitet

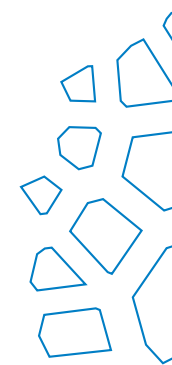
Målet er å fremme Salten som en attraktiv region å bo, arbeide og drive næring. Man ønsker med dette å fokusere på økt bolyst, trivsel og livskvalitet i Salten. Salten skal være en attraktiv region å besøke og man ønsker å styrke påvirkning og fellesskapkultur ved å snakke med én stemme.

Kunnskapsbasert næringsutvikling

Bidra til å øke verdiskaping og sysselsetting som gir et mer konkurransedyktig næringsliv. Dette skal gjøres ved å styrke næringssamarbeidet i regionen, koble sammen utdanningsinstitusjoner, forskning og næringsliv, understøtte Salten som etablerersted for større virksomheter og videreutvikle internasjonale allianser.

Infrastruktur

Styrke naturlig bo- og arbeidsområder og Salten som et helhetlig servicemarked. Strategien er å redusere avstandsulemper i regionen, forsterke naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner og forsterke Bodø som regionsenter og fylkeshovedstad.

Turfolk under Ølfjell
Foto: Trond Loge

3. Sentrale utviklingstrekk i kommunen

Dette kapitlet skal gi et bilde av de mest sentrale utviklingstrekkene i Saltdal som har betydning for framtidig utvikling av kommunen. Kapitlet bygger på statistikkhefte/kunnskapsgrunnlag for Saltdal kommune som følger som vedlegg til planen.

3.1 Demografi og befolkningsutvikling

Saltdal kommune har 4657 innbyggere pr 01.januar 2019. I tidsrommet 2000 – 2019 har det blitt 220 færre innbyggere i kommunen, samtidig som at alderssammensetningen har endret seg til flere innbyggere over 67 år.

Befolkningsframskrivingprognose for Saltdal kommune (Kilde SSB) viser at kommunen i 2030 vil ha 4538 innbyggere og i 2040 vil det være 4393 innbyggere. Kommunens strategiutfordring er å aktivt legge til rette for økt tilflytting og større barnetall for å motvirke denne trenden.

Kommunen skal også gi tilbud til gjester og tilreisende. Vi er en stor hyttekommune hvor mange hytteeiere bor utenfor kommunen. Antall hyttebrukere i helger og høysesonger som påske, vinter- og høstferie er betydelig. Dette gir muligheter for økt handel og økt deltakelse i kommunens aktiviteter.

3.2 Sysselsetting og infrastruktur

Det er relativt stabil fordeling mellom sysselsatte i offentlig og privat virksomhet, men tendensen over tid er at stadig flere jobber i privat virksomhet. Saltdal er en av Nordland fylkes store industrikommuner med blant annet fabrikker med stort nasjonalt og globalt marked som for eksempel kabelfabrikk, hus- og hytteprodusent og hjelpemiddelprodusent. Saltdal er derfor et samfunn av internasjonal, nasjonal og regional interesse. Kommunen har i tillegg et rikt og mangfoldig lokalt næringsliv innenfor de fleste bransjene herunder handels/servicenæring og de ulike primærnæringene, jordbruk, skogbruk, reindrift og oppdrett.

Pendlingsmønsteret inn og ut av Saltdal kommune har endret seg de siste 20 årene. Det er langt flere som pendler inn til kommunen, og samtidig færre som pendler ut. Dette gir muligheter både for kommunen og næringsliv for utvikling. Satsning på bredbåndsutbygging over flere år gir både muligheter til spredt bosetting og næringsutvikling. Bredbåndsnettet skaper også grunnlag for framtidens velferdsteknologi som er i hurtig vekst, noe som i praksis innebærer at eldre og syke i større grad enn tidligere kan bo hjemme framfor på institusjon.

4. Mål og strategier

Tjenestetilbudet skal gis innenfor de økonomiske rammene. Målsettingene skal gi grunnlag for å opprettholde en bærekraftig økonomi som både tar hensyn til samfunnsoppdraget og ivaretar økonomisk handlingsrom på lang sikt. Overordnet målsetting om netto driftsresultat og nivå på lånegjeld skal sikres gjennom det årlige budsjettvedtaket.

Med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget pekes det på tre prioriterte satsingsområder for planperioden. Hvert satsningsområde har et hovedmål og innenfor dette delstrategier for å oppnå våre mål.

4.1 Folk og bosetting

- Folk e så bra

Saltdal kommune har i de siste årene hatt et svakt nedadgående folketall. Fra litt over 5000 innbyggere på slutten av 90-tallet, er vi nå i overkant av 4.600 innbyggere. Befolkningsframskrivninger viser at nedgangen sannsynligvis vil fortsette. Det er viktig for Saltdal kommune å øke innbyggertallet slik at vi kan nå målet om et bedre og mer robust samfunn. Kommunen må fremme bærekraftig vekst og utvikling til det beste for de som bor og virker i kommunen,

samt ha en god strategi for økt bosetting.

Den demografiske sammensetningen vil endres betydelig de nærmeste årene. Utviklingen vil påvirke bosettingsmønstret og infrastrukturen som: Universell utforming av bygninger, teknologi, transport, infrastruktur, informasjon og fysiske omgivelser. Vi trenger boformer som er integrert i lokalsamfunnet som bidrar til trygghet, sosial kontakt og et attraktivt liv som bidrar til bedre helse.

Stedsutviklingen skal fremme trivsel og inkludering. Kommunen skal gjennom gode planer stimulere til utvikling og utbygging og involvere kommunens innbyggere i utviklingsprosesser. Dette inkluderer også trygge trafikale løsninger og merking og vedlikehold av friluftsområder.

Mål – slik vil vi ha det:

Økt bosetting og boligbygging.

Strategier – slik gjør vi det:

- Sørge for attraktive tomter i kommunen og fortetting av boligområder i sentrum.

- Til enhver tid ha regulerte boligområder med ledige tomter i Rognan- og Røklandsområdet.
- Stimulere til bygging av boliger tilpasset ulike livsfaser.
- Motivere utflyttede saltdalinger til å komme tilbake til kommunen.
- Arbeide for effektivt og smidig kollektivtilbud med spesielt fokus på videreutvikling av Saltenpendelen.
- Stimulere til økt bolyst gjennom et attraktivt og variert kulturliv.

4.2 Næringslivet

- Dit ei fremtid enno bor

Et robust og variert næringsliv er en forutsetning for samfunnsutviklingen. Dette betinger at kommunen bidrar som tilrettelegger og har et godt samarbeid med næringslivet. Med tilgang på tilpassede næringsarealer og infrastruktur vil vi gjøre Saltdal kommune til et enda mer attraktivt etableringssted. Saltdal skal være en god vertskommune for etablert næringsliv og være en støttespiller når næringer opplever omstilling.

Linjemontør over Saltdalsfjorden
Foto: Wiggo Hüttepohl

Rognan er kommunens sentrum der innbyggerne tilbys et mangfoldig utvalg av varer og tjenester. Handelslekkasje og netthandel endrer folks handelsmønstre og utfordrer det tradisjonelle sentrumsmiljøet. Et attraktivt Rognan sentrum er viktig for at folk skal trives og handle, og må utvikles i samråd med næringslivet.

Historisk og tradisjonelt har Saltdal vært knyttet til natur og naturressurser. Vi skal fortsatt stimulere til aktiv landbruksdrift og beiting av kulturlandskapet i hele kommunen. Vi ønsker å legge til rette for økt aktivitet i skogbruksnæringen. Gjennom videreutvikling av eksisterende næring og fremvekst av nye arbeidsplasser kan jord- og skogbruket fortsatt være et like solid fundament for samfunnet som det har vært i generasjoner.

67 % av kommunens areal er vernet og vi huser to nasjonalparker, ni naturreservater og tre landskapsvernområder. Kommunen har et ansvar for at vernet forvaltes best mulig, men bør også utnytte mulighetene for verdiskaping og næringsutvikling innenfor verneområdene. Vi bør legge til rette for nye aktører som legger kulturarv til grunn for opplevelsesbasert verdiskaping og reiseliv.

Verdiskaping

Mål – slik vil vi ha det:

Et nyskapende, aktivt og variert næringsliv.

Strategier – slik gjør vi det:

- Sørge for gode og forutsigbare rammevilkår for næringslivet.
- Sørge for tilgjengelig industriareal og tilpasset infrastruktur.
- Stimulere til utvikling av primærnæringen.
- Stimulere til, og ivareta gründervirksomhet.
- Støtte opp under Rognan sentrum som handelssenter.
- Legge til rette for kultur- og opplevelsesbasert næring blant annet ved å utnytte nasjonalparkstatusen til næringsutvikling.
- Være en aktiv nasjonalparkkommune.

4.3 Helse og levekår

- Livet e den beste medisin

En god oppvekst varer ikke bare livet ut, den varer i generasjoner. Barn og unge i Saltdal kommune skal forberedes til et godt sosialt liv, videre utdanning og yrkeskarriere. Saltdal kommune ønsker å styrke

satsningen på barn og unge. Nærmiljøet skal være godt og trygt med arenaer for læring, mestring og utvikling.

Befolkningens kunnskap og kompetanse er viktig for kommunens utvikling. Kvaliteten på læringen for barn og unge har en avgjørende betydning for valg senere i livet. Saltdal kommune vil samarbeide med utdanningsinstitusjoner for å sikre grunnleggende kompetanse og sikre gode overganger i utdanningsløpene. I dette ligger også økt bruk av teknologi både i utdanningsløpet og kommunikasjon med innbyggere.

Vi må forebygge for å reparere mindre. Kommunen vil derfor fokusere på helsefremmende og forebyggende arbeid. Målet er å skape gode forutsetninger for at alle skal ta ansvar for egen helse og aktivt bidra til at Saltdal kommune blir en attraktiv kommune.

Livskvalitet og mestring handler om å høre til og samtidig få bruke sine ressurser. Saltdal kommune ønsker å sikre rom for nytenking, endring og forbedring og gi muligheter for å ta utradisjonelle grep i utviklingen av kommunen.

Mål – slik vil vi ha det:

Alle skal oppleve mestring, tilhørighet og inkludering.

Strategier – slik gjør vi det:

- Gi barn og unge et godt og variert oppvekstmiljø, gode møtesteder, gode læringsmiljø og muligheter for lek og aktivitet.
- Sikre gode overganger i utdanningsløpet og stimulere til at flere fullfører videregående skole og velger høyere utdanning.
- Styrke samhandlingen mellom kommunen, næringslivet og utdanningsinstitusjoner om fremtidige kompetansebehov, digitalisering og bruk av ny teknologi.
- Utjevne sosiale helseforskjeller, fremme folkehelse og legge til rette for å kunne utøve fysisk aktivitet uavhengig av alder eller fysiske forutsetninger.
- Sørge for gode betingelser for å kunne delta i, og oppleve, et bredt spekter av kulturaktiviteter.
- Utvikle et moderne kulturbygg som rommer et mangfold av kulturaktiviteter.
- Stimulere til økt inkludering og deltagelse for å begrense psykiske helseplager.
- Legge til rette for at innbyggerne kan være mest mulig selvhjulpne i alle livsfaser.

5. Arealstrategier

Arealstrategien gir overordnede føringer for kommunens fysiske utvikling i et lengre perspektiv. Den gir føringer for framtidig arealdisponering og strategien bygger opp under målsettingene i kommunens samfunnsdel. Arealstrategien skal først og fremst legges til grunn for revisjon av kommuneplanens arealdel, men vil i tillegg fungere som føring for plan – og byggesaksbehandling.

Arealbruken i kommunene skal være i tråd med nasjonale og regionale mål. Fylkesplanen har angitt følgende mål for arealforvaltningen: Arealforvaltningen i Nordland skal være bærekraftig og gi forutsigbare rammer for næringslivet og befolkningen. Forvaltningen skal skje på grunnlag av kunnskap og oppdaterte kommuneplaner.

Videre omfatter fylkets arealpolitiske retningslinjer følgende tema: by- og tettstedsutvikling, naturressurser, kulturminner og landskap, næringsutvikling, kystsonen og klima og klimatilpasning.

Arealplanlegging skal legge til rette for strategiske valg knyttet til utviklingen av kommunen.

Kommuneplanens arealdel skal gi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt

«Brødrene» i Saltdalsfjorden

Foto: Mette C. Strøksnes

hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Vi skal ha en arealplan for hele kommunen som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk.

Arealplanen skal ivareta nødvendige behov for areal til næring, bolig og fritidsbebyggelse samt sikre hensyn til miljø, klima, samfunn, kulturminner og kulturmiljø.

Strategier – slik gjør vi det:

- Gjennomgang av ulike behov for næringsareal.
- Prioritere areal til framtidig industri, handel og servicenæring.
- Definere viktige områder for landbruk i Saltdal.
- Legge til rette for fortetting og høyere utnyttelse av regulerte tomter sentralt på Rognan.
- Nye utbyggingsområder skal lokaliseres i tilknytning til infrastruktur som VA, veg, gang og sykkelveger.
- Rognanområdet skal være prioritert for utbygging av nye boligfelt.
- Utbygging skal ivareta barn og unges oppvekstvilkår og sikre at arealer blir avsatt til lek og opphold.
- Spredt bosetting og fritidsbebyggelse skal skje i avklarte LNF-områder.
- Som nasjonalparkkommune skal kommunens arealdel ta hensyn til verneområdene og verneverdiene.

Folk e så bra

Du e så bra

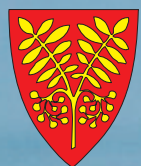
Så har vi kanskje grunn tel å være litt glad

Folk e fin

Du e fin

Og livet e den beste medisin

- Trygve Hoff

Saltdal kommune

– Folk e så bra

